

Lech Krzyżanowski

Konferencja specjalistyczna
poświęcona nowoczesnym metodom
konserwacji drewnianych obiektów
zabytkowych Myczkowce-Sanok,
15-18 maja 1967 r.

Ochrona Zabytków 20/3 (78), 56-58

1967

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KONFERENCJA SPECJALISTYCZNA POŚWIĘCONA NOWOCZESNYM METODOM KONSERWACJI DREWNIANYCH OBIEKTÓW ZABYTKOWYCH MYCZKOWCE — SANOK, 15—18 MAJA 1967 R.

Dwa lata po sanockim seminarium poświęconym organizacji prac inwentaryzacyjnych i konserwatorskich w parkach etnograficznych (Ochrona Zabytków, nr 4/1965, s. 70—73) odbyła się konferencja o węższym zakresie lecz nieporównanie wyższej randze naukowej i znaczeniu. Organizacją zajął się Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków, Wydział Kultury — Wojewódzki Konserwator Zabytków — PWRN w Rzeszowie oraz Zjednoczone Zespoły Gospodarcze INCO — Zespół Chemii Budowlanej w Warszawie.

Spotkanie w Myczkowcach zgromadziło ponad 100 uczestników reprezentujących czołowe ośrodki naukowo-badawcze w kraju, parki etnograficzne, terenowe organy władzy konserwatorskiej, konserwatorów praktyków i wielu innych. Duże znaczenie miała obecność producentów — przedstawicieli INCO.

Otwarcia obrad dokonał w imieniu Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków mgr Stanisław Brzostowski, naczelnik Wydziału Muzeów. W pierwszej sesji, której przewodniczył prof. dr Ksawery Piwocki, wygłoszono następujące referaty: Prof. dr Ksawery Piwocki, Państwowe Muzeum Etnograficzne w Warszawie, *Typy parków etnograficznych*; prof. dr Franciszek Krzysik (Katedra Mechanicznej Technologii Drewna SGGW, Warszawa), *Drewno jako materiał w zabytkach*; dr inż. Jerzy Czajkowski (Katedra Etnografii Słowian UJ), *Typy budownictwa wiejskiego w południowej części regionu rzeszowskiego*; prof. dr. Ignacy Tłoczek (Katedra Budownictwa Wiejskiego SGGW), *Historyczny rozwój konstrukcji drewnianych w Polsce*.

Sesji drugiej w dn. 16 maja przewodniczył prof. dr Franciszek Krzysik. Wygłoszono następujące referaty: Prof. dr Józef Kochman (członek rzeczywisty PAN), *Ochrona i konserwacja drzew zabytkowych (pomników przyrody) przed chorobami pasożytniczymi*; doc. dr Jerzy Ważny (Zakład Fitopatologii Leśnej i Konserwacji Drewna SGGW), *Współczesne poglądy na przyczyny rozkładu drewna w obiektach zabytkowych*; doc. dr Jan Dominik (Zakład Badawczy SGGW w Rogowie), *Skład gatunkowy owadów w nawiązaniu do wieku budowli*; dyr. mgr inż. Wojciech Czyż (Zarząd PPPKZ), *Konserwacja drewna zabytkowego w Pracowniach Konserwacji Zabytków*; dyr. mgr. Jerzy Tymiański (Zespół Chemii Budowlanej INCO), *Dziesięć lat doświadczenia Zespołu Chemii Budowlanej INCO w dziedzinie ochrony drewna zabytkowego*; dr inż. Michał Czajnik (Zakład Fitopatologii Leśnej i Konserwacji Drewna SGGW), *Metody i środki stosowane do konserwacji drewna w obiektach zabytkowych*.

Trzeciej sesji przewodniczył dyr. mgr Jerzy Tymiański. Po referacie mgr Wojciecha Kurpika (Muzeum Budownictwa Ludowego, Sanok), *Z doświadczeń Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku w zakresie konserwacji drewna zabytkowego* nastąpiły komunikaty: St. asyst. Leszek Smoczkiwicz (Muzeum Bud. Ludowego, Sanok), *Stodoła z 1855 r. w Nozdrzu pow. Brzozów. Zarys historii i konstrukcji*; mgr Kazimierz Uszyński (Muzeum Ciechanowiec), *Spółeczne inicjatywy tworzenia Muzeum Rolnictwa im. ks. Krzysztofa Kluka w Ciechanowcu pow. Siemiatyckie*; mgr Henryk Świątkowski (Muzeum Narodowe w Warszawie, Oddział w Łowiczu), *Ośrodek plenerowy Muzeum Budownictwa Ludowego w Łowiczu*; mgr Zbigniew Nawrocki (PKZ Toruń), *Problemy konserwacji drewnianej chaty w Pułkowie Wielkopolskim*; mgr Wanda Jastowa (Muzeum Tatrzańskie, Zakopane), *Wstępne prace nad organizacją podhalańskiego parku etnograficznego*; inż. Stanisław Sobicki (Wydział Gosp. Komunalnej WRN w Rzeszowie), *Ocena sytuacji na odcinku ochrony przed korozją biologiczną w woj. rzeszowskim*; mgr inż. Janusz Witrylak (Dział Instruktażu Terenowego INCO), *O pracach konserwacyjnych w Muzeum Kurpiowskim typu skansenowskiego w Nowogrodzie Łomżyńskim*. Sesję zakończyła dyskusja.

Czwartej sesji w dniu 17 maja przewodniczył prof. dr Ignacy Tłoczek. Dyr. Aleksander Rybicki (Muzeum Budownictwa Ludowego, Sanok) wygłosił referat *Organizacja Muzeum Budownictwa Ludowego w Sanoku*. Następnie uczestnicy wyjechali do Sanoka i w trakcie zwiedzania muzeum oraz pracowni konserwatorskich uzyskali szereg dodatkowych informacji, które uzupełniły referat.

Ulucz, cerkiew (fot. W. Jankowski)

Piątej sesji przewodniczył mgr Władysław Czajewski (Kier. Wydziału Kultury PWRN w Rzeszowie) i po dyskusji dokonał podsumowania.

W dniu 18 maja odbył się objazd zabytków budownictwa drewnianego na dwóch trasach: Mrzygłód — Dobra — Ulucz oraz Blizne — Domaradz — Łańcut, który zamknął konferencję.

Fakt przygotowywania do druku referatów zwalnia od potrzeby ich streszczania. Trzeba jednak podkreślić, że organizatorom udało się zapewnić udział najwybitniejszych specjalistów, dzięki którym referaty jak i dyskusja stały na bardzo wysokim poziomie. W pierwszej grupie referatów uczestnicy poznali szereg problemów natury historycznej, typologicznej a także charakterystykę i współczesne tendencje rozwojowe etnograficznych parków na świecie. Następna grupa przedstawiła najnowsze osiągnięcia nauki polskiej i zagranicznej w zakresie badań struktury drewna i przyczyn jego zniszczeń. Scharakteryzowano przy tym trudności i perspektywy obecnego stanu badań. Bardzo istotne znaczenie miał referat prof. dr J. Kochmana który poruszył szereg problemów w małym przeważnie stopniu znanych szerszemu ogółowi i często niedocenianych. Referaty dokonujące oceny stosowanych metod i środków konserwatorskich były niemniej ważną częścią obrad a nabrały tym większej wagi, że przedstawiano je w oparciu o wieloletnią praktykę konserwatorską. Wypowiedź dyr. mgr J. Tymińskiego była nie tylko podsumowaniem wyników pracy producenta 70% preparatów krajowych stosowanych do konserwacji drewna lecz i zapowiedzią badań nad środkami kompleksowymi.

Dyskusja miała charakter bardzo ożywiony, a dzięki bezpośredniej wymianie poglądów między środowiskiem naukowo-badawczym, praktykami konserwacji i producentem środków konserwujących, zostało sformułowanych szereg konkretnych postulatów pod adresem władz konserwatorskich oraz producentów. Poza ogólnym apelem o rozszerzenie produkcji materiałów konserwujących (podkreślano przy tym

stosunkowo wysokie ich ceny), i zastosowaniem mniejszych opakowań, zgłoszono następujące dezyderaty stwierdzając potrzebę przygotowania następujących preparatów:

1. Gotowe roztwory żywic, które można stosować do wzmacniania struktury drewna.
2. Spoiwa do trocinowych mas wypełniających (w miejsce proponowanych gotowych kitów i mas szpachlowych do wypełniania ubytków).
3. Emulgowane emulsje wiążące.
4. Impregnaty przeciwogniowe.
5. Preparat kompleksowy (zwalczający czynniki rozkładu drewna i zabezpieczający przed grzybami i mikroorganizmami, mający zarazem właściwości ogniodporne). W dyskusji nad tym postulatem zdania były podzielone.
6. Preparat mający zastosowanie do trzciny i słomy.
7. Wodny roztwór impregnacyjny (na bazie związków baru i pięciochlorofenolanu sodu).

Wśród innych postulatów konserwatorskich zwrócono uwagę na potrzebę dokonania remontu wyjątkowo pięknego i okazałego spichrza w Myczkowcach, który może stać się bazą noclegową dla masowego ruchu turystycznego. Wnioskiem bardziej ogólnym, związanym z całokształtem polityki konserwatorskiej, było postulowanie ograniczenia rozbiórki zabytków budownictwa drewnianego, dokonywanych za zgodą Woj. Konserwatora Zabytków.

Znaczenie konferencji myczkowieckiej polega w znacznej mierze na dokonaniu konfrontacji potrzeb konserwatorskich i badawczych z możliwościami produkcyjnymi. Warto przy okazji podkreślić, że zgodnie z przedstawionym poglądem polskie preparaty nie ustępują zagranicznym tak w skuteczności jak i w trwałości działania. Można sądzić, że zgłoszone postulaty znajdą oddźwięk u producentów. Zespół Chemii Budowlanej INCO jest, w świetle dyskusji, wyjątkowym producentem, który wychodzi ku potrzebom odbiorców uwzględniając ich postulaty i modyfikując produkty. Należy postulować aby w okresie nie dłuższym niż około 2 lat zespół specjalistów, może tym razem mniej liczny niż w Myczkowcach, miał okazję spotkać się i w formie roboczej zapoznać się z pracami badawczymi i założeniami dalszych kierunków prac INCO oraz przedyskutować przy konserwowanych obiektach perspektywy rozwoju nowoczesnych środków i metod konserwacji zabytków drewnianych. Znaczna uwaga jaką od lat Zarząd Muzeów i Ochrony Zabytków przywiązuje do spraw ochrony i konserwacji budownictwa drewnianego pozwala optymistycznie zapatrywać się na dalsze perspektywy.

Lech Krzyżanowski

KONFERENCJA W SPRAWIE KONSERWACJI RYTOWANEJ POSADZKI ROMAŃSKIEJ KOLEGIATY W WIŚLICY

W dniu 18 maja 1967 r. odbyła się w Wiślicy konferencja zorganizowana przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Kielcach i Ośrodek Dokumentacji Zabytków w Warszawie. W naradzie wzięli udział: Prof. dr Jan Zachwatowicz (jako przewodniczący) oraz mgr Maria Charytańska, mgr Teresa Ciach, prof. dr Józef Dutkiewicz, mgr inż. Czesław Gołębiowski, doc. dr Hanna Jędrzejewska, inż. Feliks Kanclerz, mgr Maria Kozińska, prof. dr Maksymilian Kranz, dr Lech Krzyżanowski, dr Janusz Lehmann, prof. Bohdan Marconi, mgr Andrzej Michałowski, mgr Danuta Paprocka, doc. dr Barbara Penkala, mgr inż. Marian Skrzypek, dr inż. arch. Andrzej Tomaszewski, doc. Leonard Torwirt, kons. Władysław Zalewski.

W ciągu ośmiu lat, które minęły od odkrycia płyty, wszelkie zabiegi konserwatorskie związane z zabytkiem miały charakter prac dorywczych, narzuconych pogarszającym się stanem zachowania. Także i badania, niezależnie od pozytywnych wyników (opublikowanych w Ochronie Zabytków XVIII (1965) nr 2 s. 35—48; XIX (1966) nr. 2 s. 80—82, 82—83), nie miały charakteru kompleksowego. Okres ten wykorzystano między innymi na prace, które dokonały pewnej poprawy warunków wodnych w otoczeniu kościoła (założono dreny, wykonano prawidłowe odprowadzenie wody opadowej). Niemniej jednak w podziemiach kolegiaty nadal utrzymuje się wilgotność względna w granicach 91—96%.